

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛЕВЕН
ФАКУЛТЕТ „МЕДИЦИНА“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция №5

ЕКОЛОГИЧНИ И СРЕЗОВИ ПРОУЧВАНИЯ

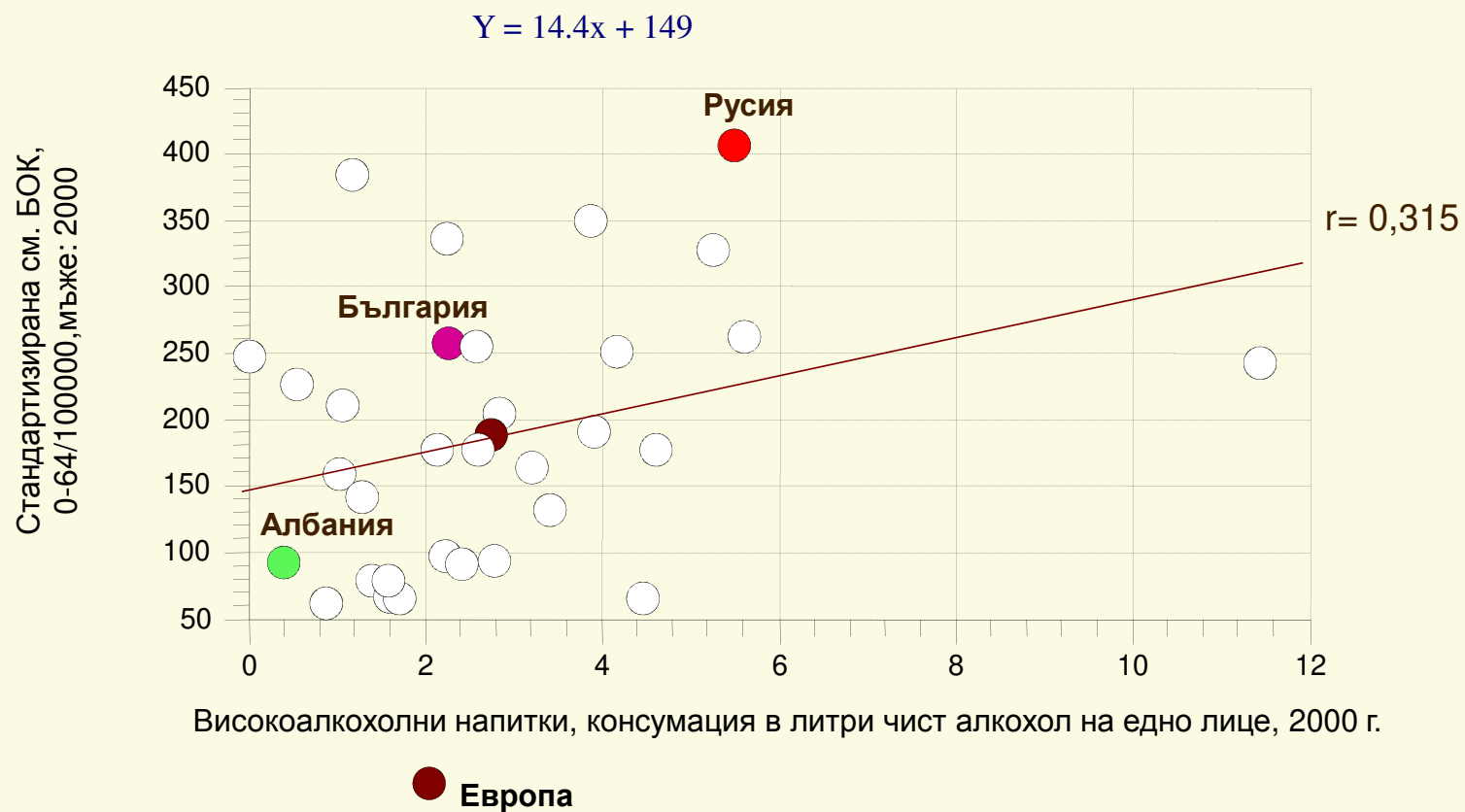
Доц. д-р М. Камбурова, дм

Екологични /корелационни/ епидемиологични проучвания

Наблюдателни епидемиологични проучвания, при които се изучават и анализират цели популации или групи лица. Сравнява се честотата на заболяванията в различни популации за един и същ период или в една и съща популация за различни периоди.

Използват се налични данни от националната статистика и центрoвете по здравна информация, бързи и евтини проучвания

Корелационно проучване на връзката между консумацията на високоалкохолни напитки и сърдечно-съдовата смъртност при мъжете

Екологични епидемиологични проучвания - проблеми

Резултатите от екологичните проучвания са трудни за интерпретиране, тъй като често липсват данни за различни експозиции или важни характеристики на популацията, необходими за валидни заключения. Не може да се контролира ефекта на замъгляващите фактори.

Основен проблем е възможността за допускана на *екологична систематична грешка*, като се прави заключение за наличие на причинност на индивидуално ниво въз основа на данни за цели популации

Екологични епидемиологични проучвания - приложения

Явяват се първа стъпка в епидемиологичния анализ, като водят до формулирането на епидемиологични хипотези за наличието на причинност

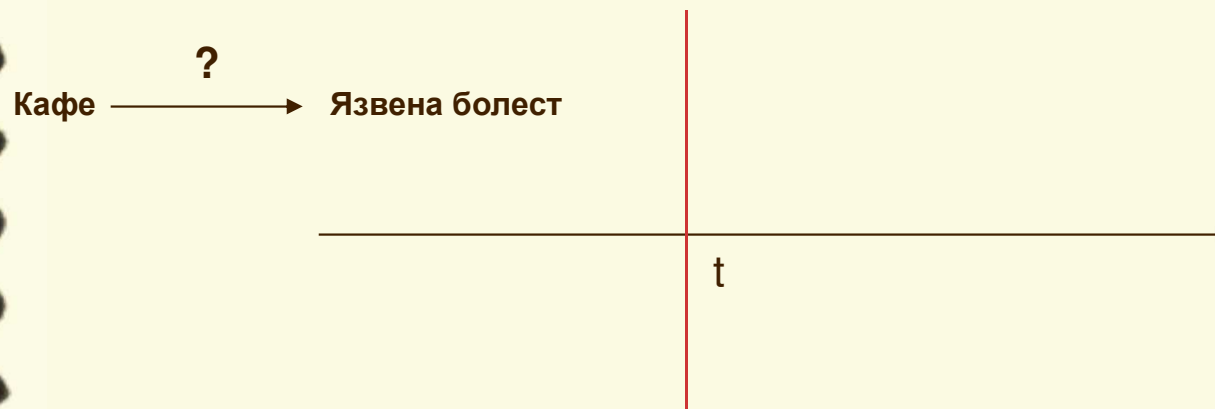
Позволяват да се извършва оценка на ефективността на популационни интервенции за профилактика на определени заболявания или промоция на здравето

Срезови /напречни, трансверзални/ епидемиологични проучвания

Проучвания на **болестността** - измерват честотата на съществуващите в популацията заболявания **в определен момент**, като данните се събират пряко от населението за кратък период от време

Събират се данни не само за заболявания, но и за честотата на рисковите фактори, потреблението на здравни услуги, потребностите от медицинска и социална помощ и др.

Срезово проучване за честотата на язвената болест и консумацията на кафе

- Кафе + ————— Язвена болест +
- Кафе + ————— Язвена болест -
- Кафе - ————— Язвена болест -
- Кафе - ————— Язвена болест +

Срезови /напречни, трансверзални/ епидемиологични проучвания

- 📄 Провеждат се върху репрезентативни извадки
- 📄 Измерват експозиционния статус и заболяването в един и същ времеви момент, което не позволява да се установи посоката на времевата връзка
- 📄 Изискват подготвени изследователи и стандартизирани методи за събиране на информация

Примери за срезови проучвания

 От 1956 год. в САЩ се провежда Национално проучване със здравно интервю (NHIS). Проучването набира периодично обширна информация чрез въпросник от представителна извадка, включваща над 100 000 лица. Участниците съобщават текущото си състояние към датата на попълване на въпросника - личностови и демографски характеристики, заболявания, здравни навици и използване на различни здравни услуги. Честотата на редица заболявания, травми и други здравни резултати се изучава във връзка с възраст, пол, раса, социо-икономически характеристики, употреба на лекарства, тютюнопушене и други (Chyba and Washington, 1990, Kovar, 1989, Jekel, 1984).

Примери за срезови проучвания

У нас през 1984 г. в рамките на програма СИНДИ са обхванати повече от 500 000 души в 4 региона (Габровски, Великотърновски, Сливенски и Старозагорски). Събраната информация в началото на проучването на базата на срезово изследване позволява да се получи достоверна картина на здравния и експозиционния статус на проучваните лица и да се направят изводи за честотата на водещите рискови фактори за социалнозначимите заболявания сред българското население.

През 1992 и 1994 г. под ръководството на Е. Шипковенска са проведени срезови проучвания “Sofia Heart Study”, в които са наблюдавани репрезентативни извадки от лица на възраст 25-74 години за наличие на сърдечно-съдови заболявания.

Срезови /напречни, трансверзални/ епидемиологични проучвания

Положителни страни:

- 1. Позволяват бързо, лесно и икономично установяване на честотата на дадено заболяване, потребностите от здравни услуги, честотата на рисковите фактори, мнението на населението за здравето и здравните услуги**
- 2. Подходящи са за изучаване на честотата на фиксирани характеристики**
- 3. Изпълняват ролята на скрининг за неустановени заболявания**
- 4. Генерират епидемиологични хипотези**

Срезови /напречни, трансверзални/ епидемиологични проучвания

Слаби страни:

- 1. Не са подходящи за установяване на времевата посока на връзката и не могат да доказват причинност**
- 2. Повишени изисквания към формирането на извадката, стандартизацията на методите и техниките на събиране на информацията**
- 3. Не са подходящи за изучаване на заболявания с висок леталитет**